

**JAMIYATDA MILLATLARARO TOTUVLIK VA DINLARARO
BAG‘RIKENGLIK MUHITINI MUSTAHKAMLASH**

Usmonjonova Aziza Erkinjon qizi

Namangan davlat pedagogika instituti

Pedagogika yo‘nalishi 1-bosqich talabasi

E-mail: usmonjonovaaziza005@gmail.com

[Tel: +998 94 907 23 07](tel:+998949072307)

Ilmiy rahbar: Falsafiy va tarixiy fanlar kafedrası katta o‘qituvchisi

B.A.Tillayev

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19453833>

***Annontatsiya:** Mazkur maqolada jamiyatda millatlararo totuvlik va dinlararo bag‘rikenglik muhitini mustahkamlashning nazariy hamda amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Millatlararo totuvlik – turli millat va elat vakillarining o‘zaro hurmat, tenglik va hamkorlik asosida yashashini ta’minlovchi muhim ijtimoiy omil hisoblanadi. Dinlararo bag‘rikenglik esa turli diniy e’tiqod vakillari o‘rtasida o‘zaro hurmat, tushunish va tinchlikni ta’minlashga xizmat qiladi. Maqolada mazkur jarayonlarning jamiyat barqarorligi, ijtimoiy hamjihatlik va ma’naviy taraqqiyotdagi o‘rni ilmiy manbalar asosida yoritiladi. Shuningdek, millatlararo totuvlik va dinlararo bag‘rikenglikni rivojlantirishda ta’lim tizimi, madaniyat, ijtimoiy institutlar va davlat siyosatining ahamiyati ko‘rsatib beriladi.*

***Kalit so‘zlar:** millatlararo totuvlik, dinlararo bag‘rikenglik, ijtimoiy barqarorlik, bag‘rikenglik tamoyili, madaniyatlararo muloqot, tolerantlik, ijtimoiy hamjihatlik, ma’naviy qadriyatlar.*

***Аннотация:** В данной статье рассматриваются теоретические и практические аспекты укрепления межнационального согласия и межрелигиозной толерантности в обществе. Межнациональное согласие является важным социальным фактором, обеспечивающим мирное сосуществование представителей различных наций и народностей на основе взаимного уважения, равенства и сотрудничества. Межрелигиозная толерантность способствует формированию атмосферы взаимопонимания и уважения между представителями различных религиозных конфессий. В статье на основе научных источников раскрывается значение данных процессов для социальной стабильности, общественной гармонии и духовного развития общества.*

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

Также подчеркивается роль системы образования, культуры, социальных институтов и государственной политики в укреплении межнационального и межрелигиозного согласия.

Ключевые слова: межнациональное согласие, межрелигиозная толерантность, социальная стабильность, принцип толерантности, межкультурный диалог, общественная гармония, духовные ценности.

Kirish

Mamlakatimizda millatlararo va konfessiyalararo hamjihatlikni, fuqarolar totuvligini ta'minlash, xorijiy mamlakatlar bilan do'stona, teng huquqli va o'zaro manfaatli munosabatlarni mustahkamlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Bu barcha sohada olib borilayotgan keng ko'lamli islohotlar, xalqimiz turmush darajasini yanada yuksaltirish yo'lidagi ezgu maqsaddan dalolatdir. Zotan, fuqarolar manfaatlarini faqatgina tinchlik va osoyishtalik, o'zaro hurmat, mehr-oqibat va hamjihatlik muhitini yaratish orqali ta'minlash mumkin. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son farmoniga muvofiq tasdiqlangan “2022-2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi”da ham aynan jamiyatda millatlararo totuvlik va diniy bag'rikenglikni ta'minlashga alohida e'tibor qaratilgan[1]. Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi O'zbekistonni keyingi 5 yilda rivojlantirishning 7 ta ustuvor yo'nalishi doirasida 100 ta maqsadga erishishni ko'zlagan. Ushbu maqsadlarga erishish yo'lida amalga oshiriladigan sa'y-harakatlar ham aniq. Ular, o'z navbatida, samaradorlik va natijadorlikni nazorat qilishni anchayin osonlashtiradi. Boshqacha qilib aytganda, rejalashtirilgan islohotlar natijadorligini taraqqiyotning maqsadlariga erishganlik darajasiga muvofiq ravishda baholash tizimi joriy etildi. O'zbekistonda aholining ko'p millatli bo'lishiga ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning qulay omili sifatida qaralmoqda. Ijtimoiy va iqtisodiy barqarorlikni saqlash, dinlararo va millatlararo munosabatlarni uyg'unlashtirish hisobiga xalqaro maydonda O'zbekistonning obro'si oshib bormoqda. Millatlararo munosabatlar va xorijiy mamlakatlar bilan do'stlik aloqalari qo'mitasining asosiy vazifalari qatoriga davlat organlarining respublika hududida joylashgan milliy madaniy markazlar va do'stlik jamiyatlari bilan o'zaro aloqasi va hamkorligini ta'minlash va yanada rivojlantirish kiritildi. Qo'mita qoshida fuqarolarning etnomadaniy talablarini o'rganish, aniqlash va qanoatlantirishga, millatlararo munosabatlarni mustahkamlashga, milliy sabablarga ko'ra, ehtimoliy mojarolarning oldini olishga ko'maklashuvchi Jamoatchilik kengashi tuzildi. Bundan kutilayotgan asosiy natija – mazkur sohada davlat siyosatini amalga oshirish uchun mas'ul bo'lgan davlat organlari faoliyati ustidan jamoatchilik nazoratini kuchaytirishdir.

Asosiy qism

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

Hozirgi axborot makonida dinlar, ayniqsa, jahon dinlaridagi bag’rikenglik tamoyillarini yoritish va yoshlar ongiga singdirish muhim vazifa hisoblanadi. Binobarin, turli din vakillari o’rtasidagi o’zaro murosai madorani ta’minlashda diniy bag’rikenglik eng samarali omildir. Keling, shu o’rinda biz yuqorida fikr yuritayotgan mazkur tushunchaning mazmun-mohiyatiga to’xtalsak. Bag’rikenglik (tolerantlik - lot. chidam, sabr-toqat) - o’zgalarga nisbatan mehr-muruvvatli, g’amxo’r, saxiy, kengfe’lli bo’lgan, ana shunday ma’naviy fazilatlariga ega kishilarni ifodalovchi tushuncha. Bag’rikenglik o’zgalarning dunyoqarashi, diniy e’tiqodi, milliy va etnik xususiyatlari, an’ana-marosimlariga hurmat-ehtiromda bo’lish, muomala-munosabatda kamsitish va tahqirlashlarga yo’l qo’ymaslik, insoniylikni hamma narsadan ustun hisoblab, jamoada, shaxslararo munosabatlarda, jamoat joylarida bunga rioya etishni anglatadi. Mazkur tushuncha turli dindagi, turli millat va elatlarga mansub kishilarning bir mamlakat doirasida, yagona davlat tarkibida bahamjihat, tinch-osoyishta yashashini ifoda etadi. Shu bilan birga, tolerantlik dunyoqarash sifatida zo’ravonlik o’rinishi bo’lgan ekstremizmga qarama-qarshidir. Jamiyatda turli xil xalqlar, millatlar va dinlarning o’ziga xos xususiyatlariga nisbatan tolerantlik munosabatini O’zbekiston misolida ham ko’rish mumkin Bag’rikenglik ayrim shaxslarga yoki butun bir xalqqa xos xususiyat. Bag’rikenglik milliy va diniy tusda ham namoyon bo’ladi. Milliy bag’rikenglik millatlararo totuvlikni anglatga, diniy bag’rikenglik turli diniy konfessiyalarga mansub kishilarning hamjihatlikda yashashini bildiradi. Bag’rikenglik dunyodagi turfa madaniyatlar, turli xalqlar milliy qadriyatlarini, an’ana va urf-odatlarini hurmat qilishni anglatadi. Bunday bag’rikenglik keng dunyoqarash, samimiy munosabat, hur fikr, vijdon va e’tiqod negizida vujudga keladi. Bag’rikenglik faqat ma’naviy burchgina emas, siyosiy va huquqiy ehtiyoj hamdir. Bag’rikenglik, eng avvalo, insonning huquq va erkinliklarini tan olish asosida shakllangan faol munosabatdir. Prezidentimiz SH.M.Mirziyoyev ta’kidlaganidek, “O’zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining qoidalarini turmushga faol tatbiq etilmoqda, bu qoidalar O’zbekiston Respublikasining fuqarolari millatidan qat’iy nazar O’zbekiston xalqini tashkil etishini, shuningdek, O’zbekiston Respublikasi o’zining hududida yashovchi millat va elatlarning tili, urf-odati va an’analariga hurmat bilan munosabatda bo’lishini, ularni rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratilishini e’lon qiladi va kafolatlaydi”.[2] Chindan ham, O’zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining Muqaddimasida O’zbekiston xalqi ushbu Konstitutsiyani, jumladan, “fuqarolar tinchligi va milliy totuvligini ta’minlash maqsadida” qabul qilgani alohida ta’kidlangan. Shu ma’noda, Asosiy Qonunimiz biz uchun nafaqat muhim hayotiy qo’llanma, balki g’urur-iftixor, kerak bo’lsa, ushbu zaminda istiqomat qilayotgan, jinsi, irqi, millati, tili, dinidan qat’i nazar, barcha insonlar uchun mustahkam bir huquqiy himoya hisoblanadi. Konstitutsiyamizning 4-

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

moddasida O‘zbekiston Respublikasining davlat tili o‘zbek tili ekani mustahkamlangani barobarida, O‘zbekiston Respublikasi o‘z hududida istiqomat qiluvchi barcha millat va elatlarning tillari, urf-odatlar va an’analar hurmat qilinishini ta’minlashi, ularning rivojlanishi uchun sharoit yaratishi qayd etilgan.[3] Shu asosda hozirgi vaqtda mamlakatimiz ta’lim muassasalarida o‘qish 7 tilda olib borilayotgani, gazeta va jurnallar 10 dan ortiq tilda chop etilayotgani, teleradio ko‘rsatuvlari va eshittirishlari esa 12 tilda efirga uzatilayotgani juda muhimdir.

Xulosa

Xulosa o‘rnida ta’kidlash joizki, mamlakatimizda millatlararo totuvlik va diniy bag‘rikenglik sohasida ijobiy va o‘zaro hurmatga asoslangan muhitni mustahkamlash borasida olib borilayotgan islohotlar natijasida millatlararo va dinlararo munosabatlarning yangi modeli yaratildi. Yangi modelni o‘ziga xosligi millatlararo totuvlik va diniy bag‘rikenglikka tahdid soluvchi turli xavflarga, jumladan axborot ko‘rinishdagi kiberxavflarga qarshi kompleks chora-tadbirlarni o‘z ichiga qamrab olgani bilan ahamiyatlidir. Ushbu model turli millat va din vakillari o‘rtasidagi millatlararo va dinlararo muloqot, konstruktiv yondashuv va barcha fuqarolarning qonun oldida tengligiga asoslanadi. Shu ma’noda, so‘nggi yillarda O‘zbekistonda millatlararo munosabatlar va diniy bag‘rikenglik sohasida amalga oshirilgan keng ko‘lamli islohotlar mamlakatda ushbu sohalarda yangicha yondashuv va strategik maqsadni birlashtirgan tizim shakllanishiga xizmat qildi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Shavkat Mirziyoyev. 2022–2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida. PF–60-son Farmon, 28-yanvar 2022-yil.
2. Millatlararo munosabatlar va xorijiy mamlakatlar bilan do‘stlik aloqalari qo‘mitasi. Millatlararo totuvlik va bag‘rikenglik siyosati bo‘yicha rasmiy materiallar. – Toshkent, 2022.
3. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi nashri, 2023.
4. Dehqanova, G. A. (2020). ROLE OF VIDEO MATERIALS IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE. *Мировая наука*, (4 (37)), 23-25.
5. Botirova, S. (2023). FEATURES OF DEVELOPING COMMUNICATIVE SKILLS OF TEENAGERS. In *АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ* (pp. 244-246).